

SEN

SVATOJĀNSKĚ NOCI

WILLIAM SHAKESPEARE

STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ,
NOSITEL ŘÁDU PRÁCE

Přeložil / Dr. Alois Bejblík

Režie / Jan Kačer

Scéna a kostýmy /
Otakar Schindler j. h.

Scénická hudba / Petr Skoumal j. h.

Choreografie a pohybová spolupráce /
Václav Martinec

Dramaturg / Vlasta Krautmanová

Asistent režie / Alexander Postler

Text sleduje / Zuzana Němečková

Představení řídí / Miroslav Bílek

Spoluúčinkují:

Petr Koželuh, sólista baletu SDO

Zdena Bretschneiderová j. h.

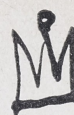
R. Kačmařík, L. Vašek, M. Šilar, J. Číhal,

P. Liška, E. Bělčíková, H. Otisková,

L. Valentová, M. Malá, J. Hauptmanová,

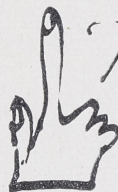
M. Pištěková, B. Řehová, K. Cisaríková,

Z. Cinciálová

václav athénský
otec Hermion

zamilovaný
Hermion

Theséus poutník dříve

Theséus
Theséus
Theséus

Měch
Klump
Krejčí

Král
Theséus

† Egion deus
Myluje
dypandre

Myluje
Demetria

Král elhi
Král elhi

— Duk !!!

Trusík 0000

Theseus, kníže athénský
JAN VLASÁK

Egeus, otec Heriina
MIROSLAV HORÁK

Lysander
JIŘÍ ČAPKA

Demetrius
TOMÁŠ TÖPFER

Philostrates,
mistr dvorních zábav
ALEXANDER POSTLER

Kdouliček, tesař
FRANTIŠEK ŠEC

Klubko, tkadlec
zasloužilý umělec
KAREL VOCHOČ

Piskáček, měchař
ADOLF KOHUTH

Rypka, kotlár
IVAN DĚDEČEK

Čahoun, krejčí
STANISLAV ŠÁRSKÝ

Švehlík, truhlář
STANISLAV MALÝ

Hyppolita, královna Amazonek
JANA VOCHOČOVÁ

Hermie, dcera Egeova
JITKA SMUTNÁ

Helena
ALEXANDRA GASNÁRKOVÁ

Oberon, král duchů
JAN FILIP

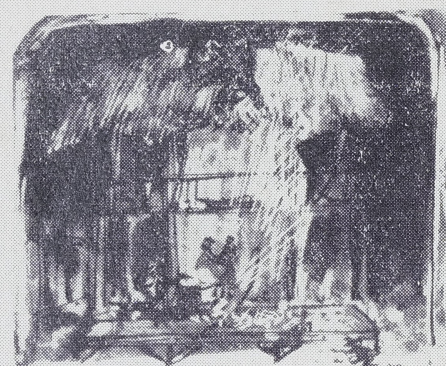
Titanie, královna vil
ZUZANA FIŠÁRKOVÁ

Puk, aneb Robin Přítelíček
OSVALD ALBÍN

Vila
LUCIE ŽULOVÁ
Z. BRETSCHNEIDEROVÁ j. h.

2. *Handwritten notes in Czech, including "je to jako..." and "na..."*

3. *Handwritten notes in Czech, including "místnost..." and "Petr..."*

3. *Handwritten notes in Czech, including "soj svat..." and "Petr..."*

NA OKRAJ NOVÉHO PŘEKLADU SNU

I když nelze přesně stanovit, kdy Shakespeare napsal svůj *Sen noci svatojanské*, klademe jej pomocí průkazů tzv. vnější a vnitřní evidence do let 1594 až 1596, čili do sousedství *Romea a Julie* a *Kupce benátského*. Možná jej autor složil k nějaké zvláštní příležitosti, např. k oslavě sňatku pana Heneaga s hraběnkou Southamptonovou, možná k nějaké jiné svatbě předních osobností královského dvora, na jejichž benevolenci byl básník (i celá herecká družina, s níž vystupoval) závislý. V takovém případě se *Sen* stal součástí velkých slavností (v jakých se renezanční doba vyžívala) a po něm možná následovala velkolepá dvorská maska s různými mytologickými výjevy a s tancem všech účastníků obřadů.

Text hry se zachoval pouze v jednom znění (v tzv. dobrém kvartovém tisku z roku 1600); nedovedeme proto posoudit, jestli snad neměla poněkud odlišné znění (nebo jiný konec), když se, odtržena od skutečných svatebních slavností, dávala v amfiteátru lidového divadla na jižním břehu Temže.

Ze zachovaného textu však můžeme nájisto usoudit, že Shakespearův umělecký záměr byl (alespoň pro naše moderní chápání komedie) dost zvláštní. Jestliže přistoupíme na starou definici, podle níž děj komedie začíná špatně a dobře skončí (kdežto v tragédii je tomu naopak), pak *Sen* splňuje takřka ve všech svých složkách tuto normu. Oberon se usmíří s Titánií, kníže Theseus, ukončiv válku, se ožení s přemoženou královnou Amazonek, obě dvojice milenců (přes záměny způsobené mylným pokapáním očí šťávou z čarovného květu) se dostanou za sebe a také athénští řemeslníci se přes nástrahy, kladené jejich hlavnímu herci, domohou vystoupení před knížetem a zdárně mu předvedou svou tragickou komedii o Pyramovi a Thisbě.

Hra ovšem začíná hrozbou smrti (kdyby Hermie neposlechla rady svého otce), hra začíná koncem Theseova válečného tažení a podrobením si říše Amazonek. Nesvár mezi Oberonem a Titánií plodí v lidské říši vyšínutí ročních dob a z toho plynoucí neúrodu a hladomor. A také žertovná komedie o Pyramovi a Thisbě, jakkoliv komická v ochotnickém i literárním podání, je ve svém vlastním významu zcela tragická a končí sebevraždou obou milenců.

Tím vším chceme naznačit, že v Shakespearově *Snu* je přinejmenším stejný počet

akcentů tragických jako komických, stejný počet hrozivých momentů, jako momentů smírných a šťastných. To je, koneckonců, příznačné i pro dvě už vzpomenutá díla, která vznikla v jeho sousedství: pro *Romea a Julii* a pro *Kupce benátského*. Zatímco příběh lásky Romea a Julie se odvíjí v tragickém klíči, Shakespeare nakupil kolem této dvojice řadu až riskantně obscénních výjevů a komických typů, k nimž patří např. chůva, Merkutio, starý Kapulet aj. Komický element tragédie jde tak daleko, že podle jedné staré anekdoty prý Shakespeare prohlásil, že musel Merkutia zabit, aby Merkutio nezabil jeho tragédii. V *Kupci* je smísení komického a tragického živlu ještě evidentnější: do prostředí dvou (popřípadě tří) mileneckých dvojic, jež se posléze šťastně vezmou, je vsazena obrovitá postava žida Shylocka, prahnoucí po pomstě, po smrti „bližního“, přičemž její pathos i ethos nutí diváka k pochopení jeho subjektivních důvodů, k soucitu a soucítění.

NA OKRAJ NOVÉHO PŘEKLADU SNU

tu ještě jeden základní princip, jímž se všechno to dění na jevišti poutá v celek. Oním základním principem je hra. Theseus hraje před svou nastávající i dvořany — (příčemž zdůrazňuje svou moudrost i moc) — a k zásadním slavnostem si z nabízeného programu vybírá divadelní hru. Titanie (byť nechťic) hraje podivné výstupy s Klubkem - oslem. Oba mladíci předvádějí nám, divákům, i svým dívkám, jací by mohli být, kdyby zrovna nebyli tím, čím jsou. A athénští řemeslníci (ve všem všudy podobní ochotníkům Shakespearovy doby) se nutí do inscenace hry, která je nad jejich skromné síly. K tomu ještě připočtíme poměrně rozsáhlou postavu Puka, jenž je nejen osovatelem všech záměn, ale i hercem par excellence, a dospíváme k poznatku, že Sen je ve všech svých vrstvách, jakož i v jejich skloubení především hrou. A to hrou jednak záměrnou, jednak nezáměrnou a jednak ochotnickou, hrou v několika rovinách, které vytvářejí pozvolný přechod od reality k zdání a snu. Lidé renezanční doby byli doslova posedlí představou života, který je pouhým divadlem a divadlem, jež je obrazem světa. Souviselo to patrně s jejich extrovertností i se silným vědomím všudypřítomnosti smrti. V renezanční literatuře, ať lidové či učenecké, se neustále setkáváme s vyjádřením toho, že lidský život je složen jen z několika výstupů a scén, že člověk není víc než herec. Básník Spenser například v jedné ze svých znělek píše:

V tom divadle, kde zříme světa běh,
má láska, jako divák, lhostejná je.
Já účinkuji v různých výstupech,
své masky pečlivě si převlékaje.

A dále rozvádí, že je-li šťasten, připadá si, jako by hrál v komedii, je-li nešťasten, cítí se jako v tragédii.

Shakespearův Sen podává tutéž verzi života a světa. Nebyl by to však Shakespeare, kdyby obecnou metaforu nerozvedl a nepostavil do ostrých kontradikcí. Je-li v jeho dile dění na scéně podobno životu i snu, vzniká takový dojem přirozeným během lidského bytí, čarovnou mocí a: ochotnickým představením! Je to hra o všech hrách světa, vyjadřující svými různými vrstvami plnost bytí. Ale současně — paradoxně — onou nejreálnější rovinou hry je právě divadlo athénských řemeslníků, protože řemeslníci jsou ochotníky, hrát vskutku iluzivní divadlo nesvedou. Je snad zřejmo, že i obraz: život — jeviště je u Shakespeara vystaven na paradoxech, na propojení znakových protikladů.

Z těchto všech poznatků a postřehů vyšel i nový překlad Shakespearova Snu noci svatojánské. Třebaže se pokusil přenést tuto paradoxní férii XVI. věku do dnešního jazykového povědomí a do dnešní dikce, budoval nad touto základnou několik vrstev jazykových vyjádření, počínaje formalistními, jednovětými, sdruženě rýmovanými replikami a osmiřádkovými strofami s jediným rýmem, a konče div ne dětskými skandovanými zaříkadly na straně jedné a prózou s komickým kroucením cizích slov na straně druhé.

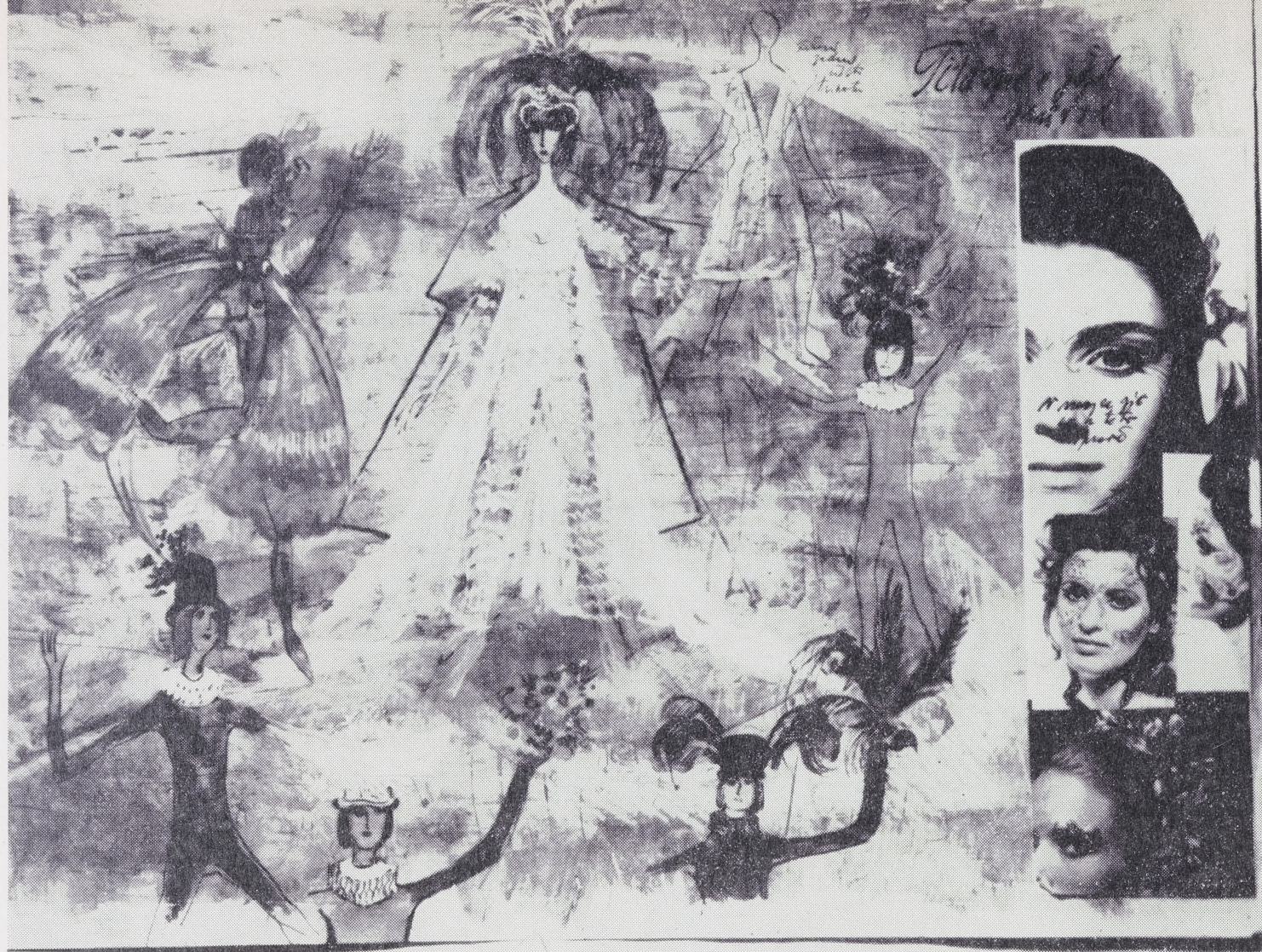
Smyslem překladu tedy bylo: ne vnášet do Shakespearova díla nějaký nový moderní výklad, nýbrž naopak: srozumitelnou a co možná prostou dnešní řečí (s odstupňováním uvedených vrstev a znaků) vyjádřit složitou hru Shakespearových uměleckých prostředků a postupů a dát tak inscenaci možnost, aby mohla lépe odhalit i aktualizovat básníkův dramatický záměr.

Dr. ALOIS BEJBLÍK

NA OKRAJ NOVÉHO PŘEKLADU SNU

● Vedoucí technického provozu / Václav Kožušník ● jevištní mistr / Jan Benek, Zdeněk Václavek ● mistr
 osvětlení / Oldřich Malý ● vedoucí elektroakustiky / Bořivoj Wojnar ● vedoucí vlásenkárny / Vojmil

Nytra ● vedoucí garderobiér / Zdeněk Slíva ● vedoucí rekvizit / Jaroslav Laštovička ● vedoucí provozu
dekoračních dílen / Marcela Kožušníková ● vedoucí dámské krejčovny / Bohuslava Čiháková ● vedoucí
pánské krejčovny / Milan Mončka ●

Program vydalo Státní divadlo v Ostravě, nositel Řádu práce. Vyšlo k premiéře hry Williama Shakespeara „Sen svatojánské noci“ dne 19. prosince 1976. Redakce programu Vlasta Krautmanová, grafická úprava Otakar Schindler, foto František Krasl, typografická spolupráce Antonín Mosler. — Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., provoz 22, Ostrava 1, Hollarova 14. Cena 2 Kčs